

130 godina profesionalne zaštite bilja u Bugarskoj

Автор(и): Растителна защита
Дата: 14.01.2026 Брой: 1/2026



Защити растенията – съхрани живота

Tradicionalno, 16. siječnja Fakultet za zaštitu bilja i agroekologiju Poljoprivrednog sveučilišta u Plovdivu ugostitelj je Dan stručnjaka za zaštitu bilja. Ova je godina posebna jer obilježava 130. godišnjicu početka organiziranih aktivnosti zaštite bilja u Bugarskoj. Povijest ispunjena izazovima i poteškoćama, čija je glavna misija i dalje zaštita i očuvanje raznolikosti biljnih vrsta u uvjetima nestabilnog i vrlo dinamičnog klimatskog i fitosanitarnog okruženja.

Proslava pod motom "Zaštiti bilje – sačuvati život" održat će se u obnovljenoj i moderno opremljenoj Predavaonici 7 Poljoprivrednog sveučilišta u Plovdivu, koja nosi ime prvog dekana Fakulteta – prof. dr. sc. Dobrija Burova.

Zaštita bilja ključni je čimbenik za razvoj moderne i održive poljoprivrede, konkurentne u dinamičnom okruženju kontinuiranih klimatskih, gospodarskih i društvenih promjena. Tijekom godina njezine su se funkcije razvijale i od reguliranog rješenja za suzbijanje određenog štetnika na vinovoj lozi postupno je preuzela odgovornu zadaću rješavanja globalnih izazova poput klimatskih promjena, gubitka biološke raznolikosti i, prije svega, održavanja zdravstvenog stanja biljaka, koje čine temelj cjelokupnog života, funkcioniranja ekosustava i sigurnosti hrane.

U početku bijaše vinova loza...

U dalekoj 1884. godini u Bugarskoj se pojavila filoksера – "kuga vinove loze" – najrazornija pošast koja je ikada pogodila naše vinogradarstvo. U roku od nekoliko godina uništen je velik dio vinograda u regijama Vidin, Lom, Vraca i drugima. Put filoksere od zapada prema istoku, a zatim jugu preko Balkanskih planina obilježen je trakama crvenog platna podignutim visoko iznad oboljelog vinograda. Taj "front" zahvatio je cijelu Bugarsku i od 1.150.000 dekara vinograda 1897. godine površina se smanjila na 434.000 dekara 1919. godine. Pojava filoksere zahtijevala je hitne mjere: donošenje "Zakona o mjerama protiv zaraze filokserom (kuga vinove loze) i obnovi vinograda koje je ona opustošila" Dekretom cara Ferdinanda od 16. siječnja 1896. Upravo je tim zakonom postavljen službeni početak borbe protiv biljnih štetnika i aktivnosti zaštite bilja u našoj zemlji.

Reguliranje aktivnosti zaštite bilja u Bugarskoj

Uslijedio je niz zakona koji pravno reguliraju aktivnosti zaštite bilja u zemlji:

- Zakon o unapređenju poljoprivredne proizvodnje i zaštiti oraničnog vlasništva – 1925., koji regulira karantenske mjere za uvoz poljoprivrednih proizvoda;
- 1930. donesen je prvi samostalni zakon koji regulira zaštitu bilja od bolesti i štetnika, a Dekretom br. 21 cara Borisa III od 10.04.1933. ratificirana je Međunarodna konvencija za zaštitu bilja iz Rima iz 1929.

Tijekom godina nije postojala centralizirana struktura koja bi provodila sve aktivnosti zaštite bilja u zemlji. U skladu sa zahtjevima utvrđenim Međunarodnom konvencijom o zaštiti bilja iz Rima 1951., 1991. godine Velika narodna skupština ratificirala je Međunarodnu konvenciju i tim je činom omogućila uspostavu službe u skladu s međunarodnim standardima.

Na temelju Uredbe Vijeća ministara br. 131 od 15. srpnja 1992. i naknadne Naredbe ministra poljoprivrede i prehrambene industrije od 14. listopada iste godine, osnovana je Nacionalna služba za zaštitu bilja (NPPS). Donošenjem Zakona o zaštiti bilja iz 1997. i dopunskog akta iz 2001. potvrđena je i institucionalizirana Služba kao jedino službeno državno tijelo za obavljanje kontrolnih i regulatornih funkcija u području zaštite bilja. Kao

vanjska fitosanitarna granica EU, NPPS je uložila napore da uskladi zakonodavstvo s onim u Zajednici u područjima kao što su biološka ispitivanja i odobravanje sredstava za zaštitu bilja, organska poljoprivreda, fitosanitarna kontrola, Središnji laboratorij za kontrolu pesticida i regionalni laboratoriji za suzbijanje štetnika.

2021. godine osnovana je Bugarska agencija za sigurnost hrane (BFSA) kao jedinstveno tijelo za kontrolu sigurnosti i kvalitete hrane u Republici Bugarskoj. Njezina je glavna funkcija nadzor poštivanja nacionalnih i europskih kontrolnih zahtjeva u području:

- sigurnosti i kvalitete hrane, dodataka prehrani i pića;
- veterinarstva i dobrobiti životinja;
- zaštite bilja i gnojiva;
- fitosanitarne kontrole;
- kontrole stočne hrane;
- granične kontrole sirovina i proizvoda biljnog i životinjskog podrijetla, i drugih.

Koncept zdravlja bilja kao budućnost zaštite bilja

Tijekom proteklog desetljeća svjedoci smo duboke transformacije u shvaćanju zaštite bilja. Postizanje visokog zdravstvenog stanja ratarske proizvodnje u nestabilnom i vrlo dinamičnom klimatskom i fitosanitarnom okruženju zahtijeva drugačiji pogled na zaštitu bilja i pomak njezina foksa s ere isključivo kemijske kontrole na integrirano suzbijanje štetnika (IPM). To je sveobuhvatan i ekološki prihvatljiv pristup upravljanju štetnicima u poljoprivrednim sustavima, koji uključuje stratešku integraciju višestrukih metoda suzbijanja – agrotehničkih, bioloških i kemijskih praksi – kako bi se populacije štetnika održale ispod praga ekonomske štete. Kao rezultat toga, rizici za okoliš i ljudsko zdravlje su minimizirani. IPM poseban naglasak stavlja na preventivne mjere, praćenje i donošenje odluka na temelju utvrđenih pragova štete.

Stvarni rizik smanjenja poljoprivrednog zemljišta, klimatske promjene, gubitak biološke raznolikosti i onečišćenje planeta, kao i neuspješna klimatska politika koja se provodi na globalnoj razini, suočavaju poljoprivrednike s novim izborima.

Direktiva o praćenju tla – za zdravija i otpornija tla u Europi

Zaštita bilja postaje sastavnica šireg koncepta zdravlja bilja, koji obuhvaća zdravlje tla u koje je sjeme posijano, kompleks mikroorganizama i hranjivih tvari u tom tlu, karakteristike sjemena, uključujući otpornost ili toleranciju

na ekonomski važne bolesti i štetnike, primjenu novih poljoprivrednih praksi u uzgoju usjeva poput združenog sjetva, mamaca, traka cvjetnica, malčiranja i drugih, koje promiču korisne organizme i imaju repelentni ili suzbijajući učinak na štetne.

Moderna zaštita bilja dio je precizne poljoprivrede, koja omogućuje metode daljinskog praćenja, inovativne alate za upravljanje pritiskom štetnika i bolesti, biološke agense suzbijanja i maksimalnu brigu za okoliš.

Razvoj potrebnog stručnog kapaciteta dobro obučених stručnjaka, koji rade u bliskoj suradnji sa znanstvenicima, sveučilišnim obrazovanjem i strukovnim organizacijama proizvođača, prerađivača i trgovaca, važan je korak u provedbi transformacije zaštite bilja u našoj zemlji.

Povodom stručnog praznika stručnjaka za zaštitu bilja i obilježavanja 130 godina aktivnosti zaštite bilja u Bugarskoj, 16. siječnja 2026. na Poljoprivrednom sveučilištu – Plovdiv, održat će se proslava pod motom

"Zaštiti bilje – sačuvati život"

prema sljedećem PROGRAMU:

13:00 - 13:30 Registracija i kava

13:30 - 14:00 Službeno otvaranje i pozdravni govori

14:00 - 14:20 "130 godina zaštite bilja u Bugarskoj – kratki povijesni pregled i aktualni trendovi", prof. dr. sc. Olya Karadjova, zamjenica izvršnog direktora BFSA

14:20 -14:40 "Konkurentnost poljoprivrede i osiguranje hrane bugarskog podrijetla – uloga zaštite bilja", Neli Yordanova, glavna direktorica Bugarskog udruženja industrije za zaštitu bilja (ARIB)

14:40 - 15:00 "130 godina znanosti o zaštiti bilja u Bugarskoj", prof. dr. sc. Rumen Tomov, dekan Fakulteta za agronomiju, Šumarsko sveučilište, Sofija

15:00 - 15:20 "Urea s inhibitorima – alternativa za smanjene doze dušičnog gnojidbe i bez alternative za zaštitu okoliša", Tatyana Mihaylova, izvršna direktorica Ekofol AD i članica BARZ-a

15:20 - 15:40 "Integrirane i biološke metode u zaštiti bilja", izv. prof. dr. sc. Yordanka Kartalska, dekanica Fakulteta za zaštitu bilja i agroekologiju Poljoprivrednog sveučilišta, Plovdiv

15:40 - 15:50 Prezentacija BARZ-a s govornikom Milkom Yanevom

15:50 - 16:10 "Prevencija štetnika *Capnodis tenebrionis* L. u organskim i konvencionalnim